

provincie **HOLLAND**
ZUID

Aan Provinciale Staten

GS brief aan Provinciale Staten

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
Zie verzenddatum linksonder

Ons kenmerk
PZH-2020-759872553
DOS-2018-0001398

Bijlagen
1

Onderwerp
Evaluatie en vervolg participatie

Geachte Statenleden,

Provinciale Staten hebben op 18 december 2018 de Participatievisie vastgesteld. Daarin is het provinciale beleid ten aanzien van participatietrajecten vastgelegd, onder meer in een vijftal principes voor participatie. Bij die vaststelling is in gezamenlijkheid benoemd dat de visie niet alleen een papieren werkelijkheid moet blijven, maar ook daadwerkelijk in de praktijk vorm dient te krijgen. Om die reden is besloten de aanpak te evalueren: na één jaar de vijf participatieprincipes met terugkoppeling over welke acties zijn ondernomen, na twee jaar worden een drietal concrete participatietrajecten geëvalueerd door de Eenheid Audit en Advies (EAA). Over de doorwerking van de participatieprincipes hebben wij u maart 2020 geïnformeerd. Middels deze brief informeren wij de Statenleden over de uitkomsten van de evaluatie van de drie participatietrajecten. Wij zijn blij met de aanbevelingen en delen ze graag met u.

Opzet

Voor de evaluatie zijn drie trajecten onder meer geselecteerd op basis van de vertegenwoordiging van elk van de kwadranten uit het participatiekompas, fase/momentum in het beleidsproces, verdeling over beleidsthema's en het gegeven dat de participatietrajecten zijn gestart na de vaststelling van de participatienotitie. De gekozen casus zijn:

1. het Convenant Klimaatadaptief bouwen (kwadrant 2/3: raadplegen/samenspel),
2. Zuid-Holland ontmoet! (kwadrant 1/2: informeren/ raadplegen) en
3. het gebiedsproces Broekpolder (kwadrant 4: meewerken).

De drie trajecten zijn geëvalueerd aan de hand van de vijf participatieprincipes (zie kader). Voor dit onderzoek zijn 161 deelnemers bevroegd door middel van een enquête. Gezien de respons van 26% bieden de conclusies antwoorden op de onderzoeksvragen, maar kunnen de resultaten niet een op een vertaald worden naar andere cases. De uitkomsten van het onderzoek worden gebruikt om de participatie in andere provinciale trajecten verder te verbeteren.

De vijf participatieprincipes

De principes zijn voor Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten de leidraad voor participatie en bieden duidelijkheid voor partners en inwoners over de inzet van de provincie bij participatie. Doel is het samenwerken aan een slimmer, schoner en sterker Zuid-Holland te verbeteren; met meer vertrouwen, betrokkenheid en draagvlak. Om zo tot betere voorstellen te komen. Op grond van praktijkervaringen zullen na verloop van tijd bijstellingen nodig zijn. Dat hoort bij een serieus proces van professionalisering. De werking van de principes wordt na een jaar geëvalueerd.

1. *De basishouding van de provincie bij het voorbereiden en realiseren van de opgaven is: samenwerken met betrokken partijen! Maar er wordt geen participatieproces gestart als er niets te beïnvloeden valt.*
2. *Of het nu om beleid of uitvoering gaat, de provincie benoemt voor zichzelf de passende rol(len) en de aansluitende vorm(en) van participatie.*
3. *De provincie hecht waarde aan initiatieven uit de samenleving. Per initiatief bekijken we hoe wij ons als provincie daartoe verhouden.*
4. *De architectuur van de participatie wordt in een open en gelijkwaardig gesprek samen met participanten bepaald.*
 - a. *Dit gebeurt bij het maken van het plan van aanpak voor de opgave.*
 - b. *Onderwerpen zijn tenminste: elkaars belangen, rollen, taken, verwachtingen en wat inhoudelijk/financieel wel en niet ter discussie staat of mogelijk is.*
 - c. *Er is respect voor de verschillen in rollen vanwege bijvoorbeeld wettelijke en democratische regels.*
5. *De inzet van de provinciale medewerker en bestuurder beoogt een gelijk speelveld voor alle participanten.*
 - a. *Het proces, informatiedeling en terugkoppeling zijn transparant en te begrijpen (geen jargon).*
 - b. *Besluitvormingsprocedures zijn vooraf, op begrijpelijke wijze, inzichtelijk.*
 - c. *Wanneer er geheime informatie is dan worden hierover goede afspraken gemaakt.*
 - d. *Naar de deelnemers wordt gecommuniceerd hoe hun input het besluit heeft beïnvloed*

Uit: Participatienotitie (december 2018)

Belangrijkste uitkomsten

In alle drie de casus wordt door de respondenten de open houding van de provincie met ruimte voor inbreng gewaardeerd, evenals het samen optrekken vanuit gelijkwaardigheid. Dit geldt ook voor het (mogelijk maken van) kennis uitwisselen met een diversiteit aan partijen. De provinciale inzet van middelen en capaciteit en de invulling van de provinciale rol (trekkersrol of faciliteren) wordt door het merendeel positief geoordeeld. Ook heeft het inzetten van goede (externe) procesbegeleiding met duidelijke afspraken goed gewerkt volgens de respondenten.

De verbeterpunten verschillen per casus. Een paar punten wordt in meerdere casus genoemd, bijvoorbeeld de vraag over de organisatievorm voor de toekomst, wie heeft het trekkerschap of de regie? De wens om te verbreden naar andere doelgroepen wordt ook meermalen genoemd. Tot

slot wordt de communicatie over de opvolging en de eventuele medewerking op de langere termijn genoemd als aandachtspunt. Tegelijkertijd wordt ook meer duidelijkheid verwacht van de provincie over de vertaling van afspraken vanuit en naar wet- en regelgeving.

Uit het onderzoek komen drie thema's naar voren die cruciaal blijken te zijn voor het toepassen van de participatieprincipes in de praktijk:

1. Een **open houding** van de provincie: het bieden van ruimte voor inbreng en het écht horen van partners in een open en een gelijkwaardig gesprek over zowel inhoud als proces, zijn bepalend voor het commitment. Dit geldt zeker in de startfase.
2. Helderheid over de **scope en organisatie** van de participatie: 'aan de voorkant' het gesprek voeren over belangen, rollen, taken en ieders inbreng; het markeren van de gemaakte afspraken, bijvoorbeeld door ondertekening van een convenant in een samenwerkingstraject of door het geven van een heldere boodschap tijdens een informatiebijeenkomst.
3. Verwachtingenmanagement over de **opvolging** op de langere termijn: aandacht besteden aan de (mogelijkheid tot) opvolging van bepaalde afspraken door de provincie; laten zien wat er gebeurt met de inbreng en initiatieven van partners op termijn. Het geven van duidelijkheid over verschillende rollen van de provincie in de verschillende fases van samenwerking. Bijvoorbeeld bij de vertaling van afspraken vanuit en naar wet- en regelgeving, waarbij de provincie verantwoordelijk is voor de handhaving.

Herkenning participatieprincipes in de praktijk

- De toepassing van de eerste drie participatieprincipes wordt in de praktijk door 85% van de respondenten herkend.
- Participatieprincipes 4 en 5 worden minder vaak herkend door de respondenten. Respectievelijk 68% en 51% van de respondenten geeft aan deze principes in de praktijk te herkennen. Bij deze principes is in de enquête ook vaker 'niet van toepassing' ingevuld.
- Voor alle stellingen die gaan over de toepassing van de vijf participatieprincipes, geldt dat 70% van de respondenten het eens is. Dat betekent dat de participatieprincipes grotendeels in de praktijk worden toegepast. Slechts in 9% van de gevallen zien de respondenten niet dat de principes worden toegepast.

Samenvattend worden de vijf participatieprincipes grotendeels in de praktijk herkend door deelnemers in de drie onderzochte trajecten. Vooral de eerste drie participatieprincipes worden door de overgrote meerderheid van de respondenten herkend. Voor het vervolg blijft het van belang om een open houding aan te nemen, vooraf helder maken wat de scope en de organisatie

van de participatie is, en is het nodig aandacht te besteden aan verwachtingenmanagement en het laten zien wat er met de inbreng van respondenten gedaan is.

Vervolg

Het tweejarige programma participatie loopt nu af. Het thema participatie is goed verankerd in het provinciale beleid. Met de evaluatie van de vijf participatieprincipes begin 2020, en de evaluatie van de toepassing van de participatieprincipes in deze drie trajecten, is aan de toezeggingen aan Provinciale Staten voldaan.

Maar participatie is nooit af. Het samenspel met Provinciale Staten blijft van belang, en het gesprek hierover blijven wij aangaan. Vanaf 2021 richten we onze aandacht op participatie in concrete projecten. Daarbij zijn afdelingen en projectteams zelf verantwoordelijk voor het ontwerpen en organiseren van die participatie. De ambtelijke organisatie ondersteunt hen daarbij door uitwisseling van kennis en ervaringen te faciliteren.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris, voorzitter,

drs. H.M.M. Koek

drs. J. Smit

Bijlagen:
- Eindrapport Evaluatie participatieprincipes